

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.10820741>

Accepted: 01.03.2024

Web of Science Veri Tabanında Yayınlanan Çalışan Sesi Kavramı ile İlgili Makalelerin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Articles on Employee Voice Concept Published in Web of Science Database

Seda AKIN GÜRDAL

İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi ve Organizasyon Doktora Öğrencisi
sedaakingurdal@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8497-0685>

Özet

Örgütlerin başarı elde etmesi için çalışanların örgütte gördüğü durumlara karşı kendilerini ifade edebilmesi oldukça önemlidir. Çalışanların buldukları örgütü geliştirmek ve iyileştirmek için gördükleri olumsuzları ya da iyileştirme önerilerini ifade edebilmeleri işletmelere katkı sağlamaktadır. Web of Science veri tabanında çalışan sesi konusu ile ilgili yayınlanmış makalelerin bibliyometrik analiz yöntemi ile değerlendirilmesi ve 1981-2023 yılları arasında literatürde yer alan mevcut makalelerin özellikleri ve gelişme sürecinin ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Web of Science veri tabanında işletme ve yönetim alanında yer alan 1981-2023 yılları arasında İngilizce dilinde yayınlanan 1595 adet makaleye erişim sağlanmıştır. Çalışmaların bibliyometrik analizi Vosviewer yazılımı aracılığıyla yapılmıştır. Çalışan sesi ile ilgili en çok çalışmanın ve atfın 2022 yılında gerçekleştiği, en çok atfı alan çalışmanın Van Dyne ve Le Pine'nin, "Helping And Voice Extra-Role Behaviors: Evidence Of Construct And Predictive Validity" Başlıklı çalışması olduğu, Amerika Birleşik Devletleri en çok makale yayınlayan ülke, en çok makale yazan yazarın ise Wilkinson olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışan sesi ile ilgili en sık kullanılan anahtar kelimelerin ses(voice), çalışan sesi(employee voice), ses davranışı(voice behaviour) ve etik liderlik(ethical leadership) olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ses, Çalışan Sesi, Ses Davranışı, Bibliyometrik Analiz.

Abstract

For organizations to achieve success, it is very important for employees to be able to express themselves against the situations they see in the organization. The ability of employees to express the negativities or suggestions for improvement they see in order to develop and improve the organization they are in contributes to businesses. It is aimed to evaluate the articles published on the subject of employee voice in the Web of Science database by bibliometric analysis method and

to reveal the characteristics and development process of the existing articles in the literature between 1981-2023.

In the Web of Science database, 1595 articles published in English between 1981-2023 in the field of business and management were accessed. The bibliometric analysis of the studies was conducted through Vosviewer software. It was found that the highest number of studies and citations related to employee voice occurred in 2022, and the most cited study was Van Dyne and Le Pine's, "Helping And Voice Extra-Role Behaviors: Evidence Of Construct And Predictive Validity", the United States of America was the country that published the most articles, and Wilkinson was the author who wrote the most articles. The most frequently used keywords related to employee voice are voice, employee voice, voice behavior and ethical leadership.

Keywords: Voice, Employee Voice, Voice Behaviour, Bibliyometric Analysis.

1. GİRİŞ

Günümüzde insan kaynaklarının etkin şekilde yönetilmesi, işletmelerin başarılı olabilmesi için en önemli faktörlerden biridir. İşletmelerin temel kaynağı insandır ve işletmelerin başarısını çalışanların motivasyonu, bağlılığı doğrudan etkilemektedir.

İşletmelerin amaçlarına ulaşabilmesi için çalışanların kendilerini rahatça ifade edebilmeleri ve örgüt içinde iletişim kurabilmeleri oldukça önemlidir. Bu noktada çalışan sesi kavramı işletmeler için giderek daha da önemli hale gelmektedir. Çalışan sesi, işletmelerin insan kaynaklarını etkin bir şekilde yönetmeleri için önemli bir araçtır. Çalışan sesi kavramı çalışanların fikirlerini, endişelerini kaygılarını rahatça ifade edebilmelerini ifade eder. Örgütte iletişimin kuvvetlenmesi, işe olan bağlılığın ve motivasyonun artmasında çalışan sesi kavramının önemli bir rolü bulunmaktadır. Çalışan sesi ile çalışanlar kendilerini ifade edebildikleri için kendilerini değerli ve önemli hissederler. Bu durum da iş tatmininin artmasına, işten ayrılma oranlarına düşmesine ve örgütteki iş birliği ortamının sağlanmasına katkı sağlar.

Çalışan sesi kavramını işletmelerin anlamaları ve çalışanların kendilerini ifade etmeleri konusunda teşvik etmeleri gerekmektedir. Bu durum hem çalışanların memnuniyetini artırırken hem de işletmelerin rekabet gücünü artıracaktır.

Bu çalışma ile işletme ve yöntem alanı ile ilgili Web Of Science veri tabanında yayınlanan çalışan sesi kavramı ile ilgili yapılmış çalışmalar bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Çalışan sesi kavramı ile ilgili yapılan çalışmaların yıllara, yazarlara, atıflara ve en çok hangi kavramlar ile ilişkilendirildiği ele alınmıştır.

Bibliyometrik çalışmalar konuyu öğrenmek isteyen araştırmacılara yol gösteren, fikir veren araştırmalardır. Araştırmacının konu hakkında hangi makaleleri okuması gerektiğini, hangi

yazarları takip etmesi gerektiğini ve konunun gelişimini gözler önüne sermektedir. Çalışan sesi ile ilgili yapılmış bibliyometrik analiz çalışmasına rastlanılmaması çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ÇALIŞAN SESİ

Ses kavramı TDK'ya göre “kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün” olarak ifade edilmekte, mecaz olarak bir davranış karşısında uyanan ruhsal tepki, duygu ve düşünce olarak tanımlanmaktadır.

Yönetim alanı ile ilgili ses çalışmalarının başlaması ile olarak Albert Hirschman tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışan sesliliğine yönelik ilk araştırma Albert Hirschman(1970) tarafından “Çıkış, Ses ve Sadakat” isimli çalışmadır ve bu yapılan çalışma ile 1990'lı yılların ortalarına kadar ses verme davranışı ile ilgili çalışmalara yön vermiştir.

Hirschman(1970) çalışmasında ses kavramını “içinde bulunulan olumsuz durumdan ayrılmak yerine değişiklik için çaba gösterme” olarak tanımlamıştır. Bu tanım ile çalışanların karşılaştıkları olumsuzluklar ile başa çıkmak için tepki olarak ayrılmak yerine aktif olarak değişiklik yapmaya çalıştıkları durumları açıklamaktadır. Ses, mevcut durumu değiştirmek için ve birey ya da grup olarak kendilerini ifade etme ve iyileştirme çabalarını ele alır. Tatminsizliği ifade etmek için iki yol ortaya çıkmaktadır. Birincisi çıkış, olumsuz durumu düzeltmeye çalışmadan tepki olarak işten ayrılmaktır. İkincisi ise ses, mevcut durumu düzeltmeye çalışmak için çaba göstermektir. Sadakat ise bireyin ayrılmasına ya da devam etmesine sebep olabilir. Farrell tarafından ihmalkârlık kavramı eklenmiştir. Bu kavram ile beraber çalışan sesliliği kavramı ortaya çıkmıştır (Farrell, 1983).

Çalışan sesliliği kavramı birçok araştırmacı tarafından tanımlanmıştır. Van Dyne ve Le Pine(1998) tarafından yapılan tanımda iyileştirmeye yönelik çaba gösterilen destekleyici davranışlar olarak ele alınmıştır. Van Dyne ve Botero(2003) tarafından çalışanların kurum yararına gönüllü olarak örgütte değişimin gerçekleşmesi için, örgütün ilerlemesi için çalışanların düşüncelerini ifade etmesi olarak tanımlanmıştır.

Detert ve Burris(2007) ise ses kavramını örgütün değişimi amacıyla otoritenin harekete geçmesi ve gelişme için isteğe bağlı olarak çaba gösterme olarak tanımlamıştır. Bu tanım ses kavramının örgütün değişimi için harekete geçmeye dikkat çeker. Bireylerin sorunların çözümü için otoriteye başvurarak harekete geçirme ve değişimin gerçekleşmesi için çaba göstermesidir. Ses kavramı ile örgüt içinde etkileşim ve değişim ortaya çıkmaktadır. Tangirala ve Ramanujam (2008) tarafından çalışan sesi işe karşı ortaya çıkan duygu, düşünce ve önerilerin yapıcı bir şekilde ifade edilmesi olarak tanımlanmıştır.

Başka bir tanım ise, örgütü geliştirmek ve değiştirmek amacıyla çalışanların düşüncelerini ve endişelerini yöneticisine veya arkadaşlarına ifade etmesini çalışan sesi olarak ele almaktadır (Morrison,2011) Ses kavramı örgütte katılımcı iletişimi ve kararların ortak alınmasını teşvik eder. Ses, çalışanların fikirlerini ve kaygılarını özgür bir şekilde ifade edebilmeleri, önerilerde bulunmalarına katkıda bulunmaktadır. Çalışan sesi, örgütte çalışanların örgütü yapıcı olarak geliştirme ve iyileştirmesi için çalışanların yapıcı olarak kendini ifade etmesi olarak tanımlanabilir (Göktaş Kulualp,2016).

Yapılan çalışmalara göre çalışanlar memnun olmadıkları durumlar ile ilgili konularda kendilerini özgürce ifade edebilirlerse örgütte kalma şansları daha artmaktadır. Çalışanların memnuniyetsizliklerini dile getirebiliyor olması da problemlerin çözülebileceğine olan inançlarını arttırmaktadır (Spencer,1986).

Çalışan sesi kavramı birçok araştırmacı tarafından tanımlanmıştır. Ses kavramını tanımlayan Van Dyne aynı zaman ses kavramını sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmada kabullenici ses, savunmacı ses ve toplum yararına ses olarak ele alınmıştır. Kabullenici ses, çalışanın işi ile ilgili düşüncelerini kendi duygularını ele alarak, değişimin olup olmamasını önemsemeden ifade edilen ifadeleri ele almaktadır. Savunmacı ses çalışanın işi ile ilgili fikirlerini kendini korumak amacıyla korku temelinde ifade etmesi olarak tanımlanmaktadır. Toplum yararına ses ise çalışanın düşüncelerini sadece kendi çıkarları için değil diğerlerinin haklarını da dikkate alarak örgüt faydasına gerçekleştirmesi olarak ifade edilmektedir (Van Dyne vd. 2003)

Bir başka sınıflandırma ise Maynes ve Podsakoff(2014) tarafından yapılmıştır. Buna göre dört ses türü vardır. Bunlar destekleyici ses, yapıcı ses, savunmacı ses ve yıkıcı sestir. Destekleyici ses istekli olarak işle ilgili kurallara uygun olarak destekleyici şekilde ifadelerde bulunmaktır. Yapıcı ses istekli olarak örgütün değişimi ve iyileştirilmesi için görüşlerin paylaşılmasıdır. Savunmacı ses örgütte gerçekleşecek değişim ile ilgili kasıtlı olarak itirazın dile getirilmesidir. Yıkıcı ses ise örgüt ile ilgili kasıtlı olarak aşağılayıcı ve eleştirel ifadelerde bulunmaktır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Web of Science veri tabanında yer alan Çalışan sesi konusu ile ilgili 1981-2023 yılları arasındaki makalelerin bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmesi ve makalelerin özelliklerini ve bu konunun gelişme sürecinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışan sesi kavramı ile ilgili olarak yapılmış çalışmaları ele alan bibliyometrik analize rastlanmamış olmasından dolayı da çalışmanın alana katkı sağlaması ve gelecekteki araştırmalara yönelik kavramsal bir zemin hazırlaması beklenmektedir.

Çalışma ile aşağıda yer alan sorulara cevap aranmaktadır.

1. Çalışan Sesi yazınında Web of Science'te yer alan makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Çalışan Sesi yazınında Web of Science'te yer alan makalelere yapılan atıfların yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Çalışan sesi yazınında Web of Science'te en çok atıf alan makale, en çok makale yayınlayan ülkeler, en çok makale yayınlayan yazarlar, en çok atıf alan yazarlar ve ülkeler nelerdir?
4. Çalışan sesi yazınında Web of Science'te en çok ortak çalışma yapan yazarlar ve ülkeler nelerdir?
5. Çalışan sesi yazınında Web of Science'te en çok atıf alarak katkı sağlayan yazarlar ve ülkeler nelerdir?
6. Çalışan sesi yazınında Web of Science'te en çok çalışılan konular nelerdir?

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada yönetim ve işletme alan yazınında çalışan sesi ile ilgili yapılmış çalışmalara yönelik bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden bilimsel haritalamaya dayalı bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır.

1094

1969 yılında Alan Pritchard tarafından Bibliyometri terimi kullanılmıştır. Pritchard, bibliyometriyi bir bilim dalının gelişimi göstermek amacıyla matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin uygulanması olarak tanımlamıştır (Lawani,1981). Bir alandaki yayınların belirli göstergeler ile matematiksel ve istatistiksel teknikler yardım ile analiz edilmesi bulguların elde edilmesidir (Pritchard,1969).

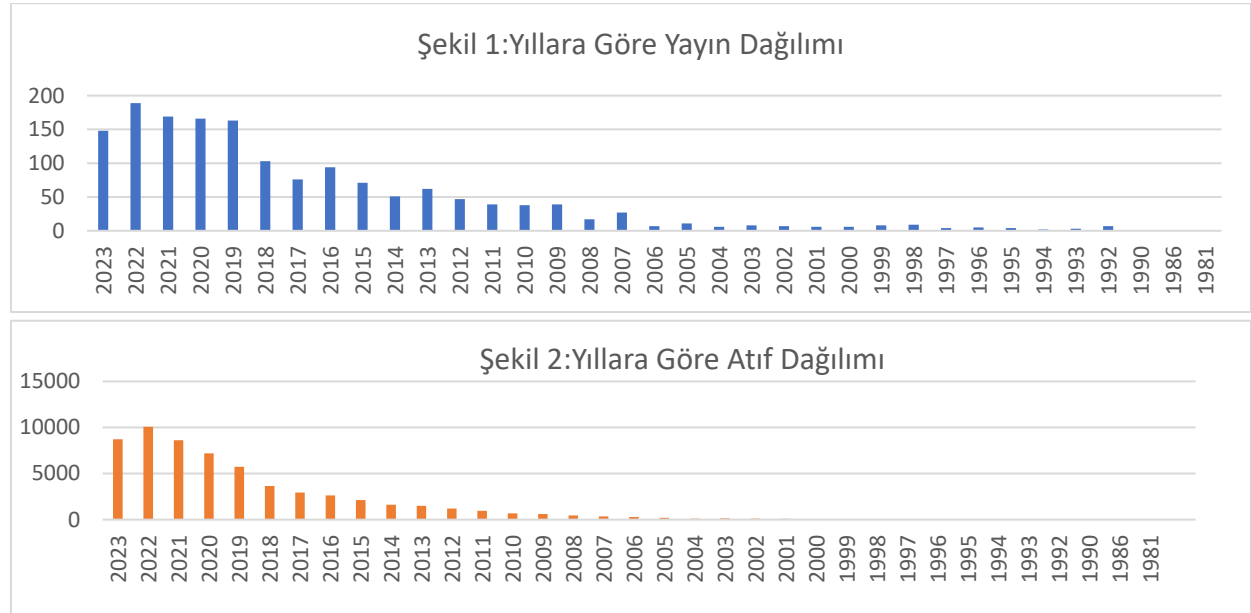
Sosyal bilimler alanında bibliyometrik analiz yöntemi daha yaygın olarak kullanılan bir tekniktir (Okuba,1997). Bibliyometrik analiz yöntemi nitel araştırma yöntemlerindedir. Bir alanda yayımlanmış yayınların yazar, atıf, konu, kaynak, ülke, kurum gibi göstergeler ile matematiksel ve istatistiksel teknikler ile analiz edilmesi ile bilimsel iletişimin bulgularının elde edilmesidir. Alan ile ilgili yapılmış çalışmalara bibliyometrik analiz yapılması ve çalışmaların karşılaştırılmasında, ele alınan çalışmalarda hangi çalışmaların, dergilerin, yazarların daha çok kullanıldığı, yarar sağladığının belirlenmesinde önemlidir (Ulu&Akdağ,2015). Bibliyometrik analiz, bireysel ve grup araştırmacıları, araştırmaların yapıldığı ülkelerin, dergilerin etkilerini görmek için kullanılan nicel ve nitel analiz yöntemlerindedir (Krauskopf, 2018).

Bibliyometrik analiz için veri elde sağlayan birçok veri tabanı bulunmaktadır. Çalışma kapsamında Web of Science veri tabanı kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz için VOSviewer 1.6.20 programı kullanılmıştır. 31.12.2023 tarihinde Employee Voice anahtar sözcüğü ile Web of Science’ da “tüm alanlar” olarak yapılan taramada 3634 sonuca erişilmiştir. WoS kategorileri içinde “Management (Yönetim) ve Business (İşletme) alanına göre filtre işlemi yapılarak 1740 çalışmaya ulaşılmıştır. Araştırma dili İngilizce olan makaleler ele alınmış ve 1595 çalışma bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. En eski makale 1981 ve en yeni makale 2023 yılında yayınlanmıştır. Analizler kapsamında yıllara göre yayın dağılımı, ortak yazar analizi, ülkelere göre yazar analizi, ortak atıf analizi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmada öncelikle çalışmaların yıllara göre dağılımı, yıllara göre atıf dağılımı, en çok atıf alan yazar, dergi, toplam atıf ve ortalama atıf sayıları, ülkelerin yayın dağılımı, en çok yayını olan yazar dağılımı göstergelerine yer verilmiştir. Çalışan sesi yazınına ilişkin VOSviewer programı ile ortak yazar analizi, ülkelerin ortak yazar analizi, ortak atıf analizi, ülkelerin atıf analizi ve ortak kelime analizi yapılmıştır.

Web of Science veri tabanında 1981-2023 yılları arasında Çalışan sesi konulu Yönetim ve İşletme alanında yayınlanan 1595 adet İngilizce makale yer almaktadır. 1595 adet makale 3456 yazar tarafından yazıldığı tespit edilmiştir. Çalışan sesi ile ilgili makalelerin çıktığı 1482 kurum ve 86 ülke bulunmaktadır. Çalışan sesi ile ilgili makalelerin 71 farklı dergide yayınlandığı tespit edilmiştir.

Şekil 1 de çalışan sesi ile ilgili yayınların yıllara göre dağılımı yer almaktadır. Çalışan sesi konusunda ilk çalışma 1981 yılında yer almaktadır. 1981 yılında çalışan sesi ile ilgili 1 çalışma bulunmaktadır. Çalışmanın yapıldığı ilk yıllarda makale sayısı oldukça az iken, yıllar içerisinde çalışma sayısı artış göstermiş ve en çok makale 2022 yılında yayınlanmıştır. Yıllar içerisinde yönetim ve işletme alanında çalışan sesi kavramına ilgi artmıştır. Şekil 2’de yıllara göre atıf dağılımı verilmiştir. 2000 sonrasında atıf sayısı artış göstermiş ve 2022 yılında en yüksek atıf sayısına ulaşılmıştır. Atıf sayısı çalışma sayısı ile benzer düzeyde artış göstermektedir.

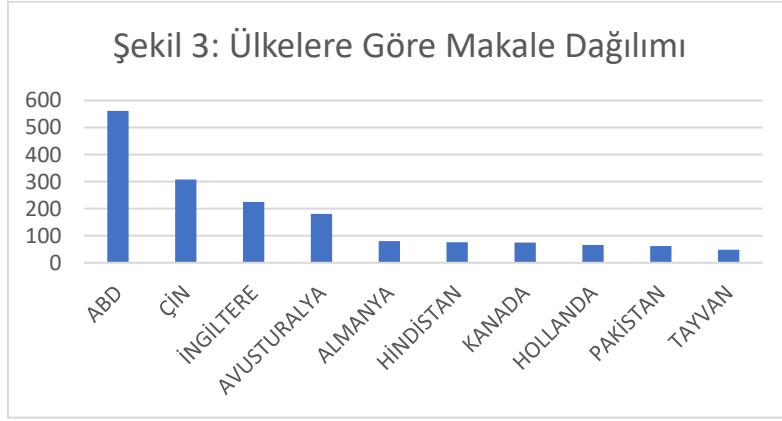
Araştırmada en çok atıf yapılan makaleler, dergi isimleri, toplam atıf sayısı ve yıllık ortalama atıf sayıları değerlendirilmiştir. Tablo 1’de yazarlar, makale ve dergi adı, toplam atıf ve yıllık ortalama atıf sayıları yer almaktadır.

Tablo 1: En Çok Atıf Yapılan Makale

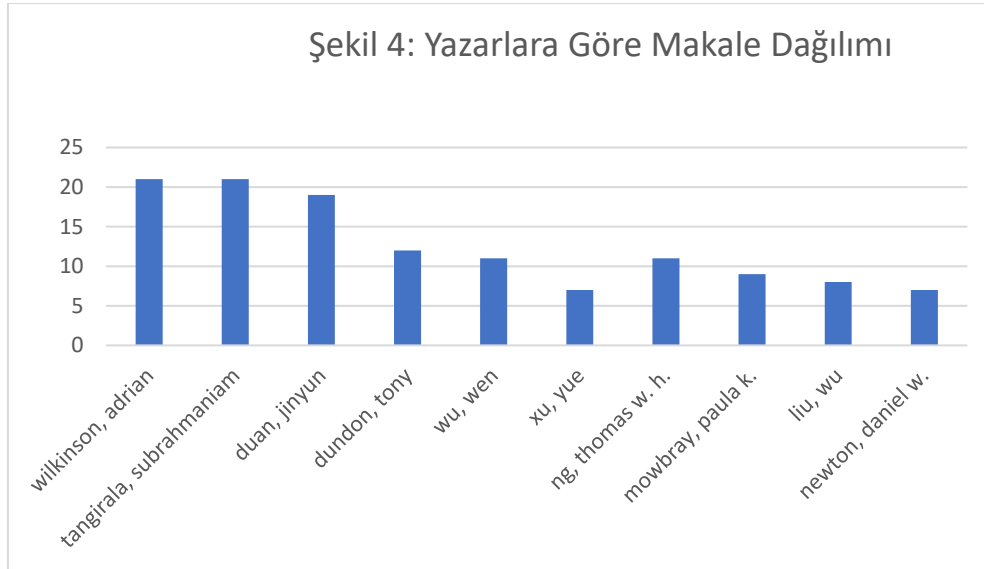
Yazarlar	Makale Adı ve Dergi	Toplam Atıf	Yıllık Ortalama Atıf
Van Dyne, L; LePine, JA(1998)	Helping And Voice Extra-Role Behaviors: Evidence Of Construct And Predictive Validity Academy Of Management Journal	1835	67,96
Zhou, J; George, JM(2001)	When Job Dissatisfaction Leads to Creativity: Encouraging The Expression of Voice Academy Of Management Journal	1500	62,5
Detert, James R.; Burris, Ethan R.(2007)	Leadership Behavior and Employee Voice: Is The Door Really Open? Academy Of Management Journal	1196	66,44
Morrison, Elizabeth W.(2011)	Employee Voice Behavior: Integration and Directions for Future Research Academy Of Management Annals	966	69
Van Dyne, L; Ang, S; Botero, IC(2003)	Conceptualizing Employee Silence And Employee Voice As Multidimensional Constructs Journal Of Management Studies	918	41,73

1096

Tablo 1’de çalışan sesi ile ilgili en çok atıf alan makaleler Van Dyne vd.(1998), Zhou vd.(2001) ve Detert vd.(2007),Morrison(2011) ve Van Dyne vd.(2003) olarak sıralanmaktadır. En çok atıf alan yazarların yayın yaptıkları dergi sıralaması ise Academy of Management Journal, Journal of Management Studies, Personnel Psychology olduğu görülmektedir.

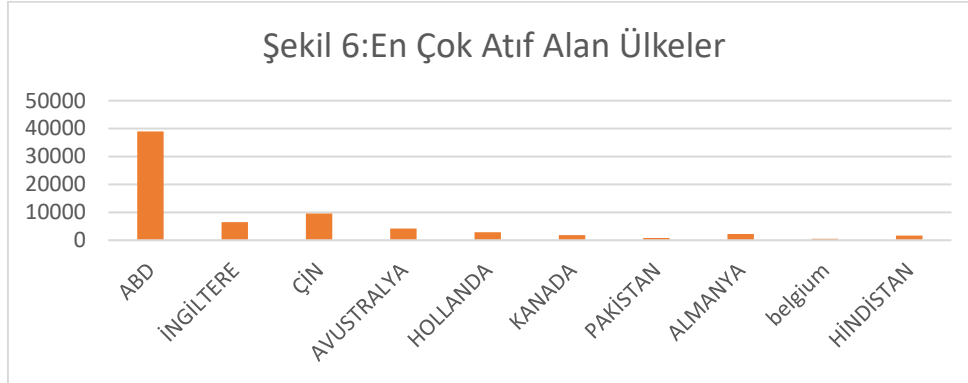
Şekil 3'te yayınların ülkelere göre dağılımı yer almaktadır. 1981-2023 yılları arasında çalışan sesi ile ilgili yayın yapan 86 ülke bulunmaktadır ancak Şekil 3'te ilk on ülke ele alınmıştır. Ükelere göre yayın dağılımına göre Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve İngiltere sıralanmaktadır.

Çalışan sesi konusunda 3456 yazar tarafından makale yayınlanmıştır. Yazarlar arasından çalışan sesi konusunda en çok makalesi olan ilk on yazar Şekil 4'te ele alınmıştır. Buna göre en çok makale yayınlayan yazarlar S. Tangirala ve A. Wilkinson'dur

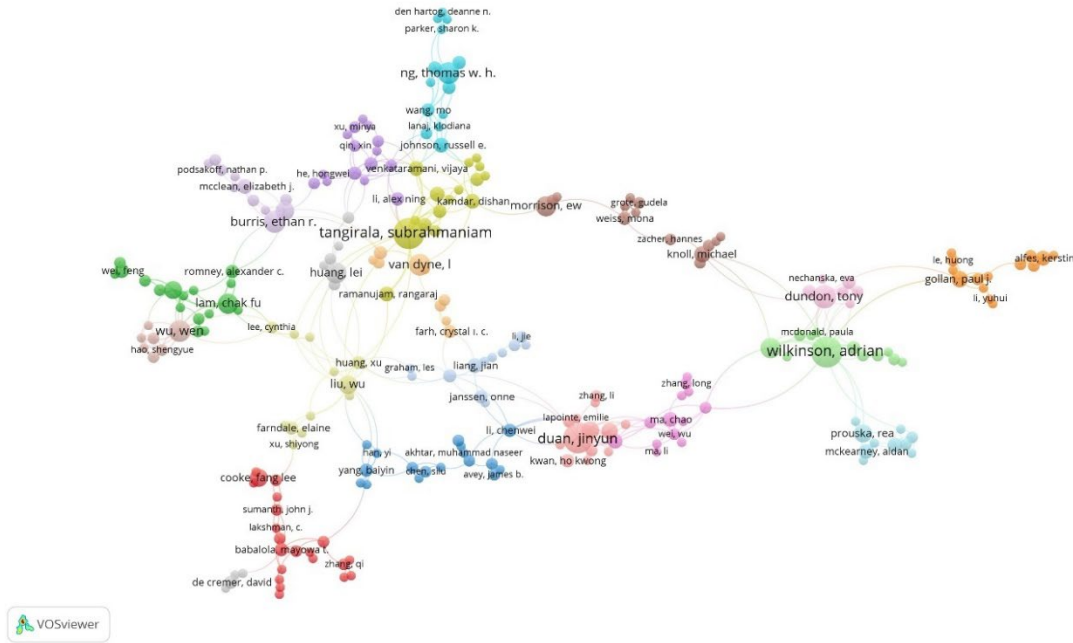
Şekil 5'te en çok atıf alan 10 yazar yer almaktadır. En çok atıfı 4131 atıf ile EW Morrison almıştır. Onu 3713 atıf ile Lin Van Dyne, 2911 atıf ile Ethan Burris izlemektedir.

Şekil 6'da en çok atıf alan 10 ülke yer almaktadır. En çok atıfı 39005 ile ABD'deki yayınlar almıştır. Çin'de yayınlanan çalışmalar 9574 atıf, İngiltere'de yayınlanan çalışmalar 6457 atıf almıştır.

Ortak Yazarlık (Ağ) Analizi

Çalışan sesi çalışmalarına yönelik iş birliği yapan, bağlantısı olan ortak yazarları tespit etmek üzere ortak yazar analizi yapılmış ve ağ haritası oluşturulmuştur. Ortak yazar analizine göre 20 kümede ve 481 bağlantı ve 690 bağlantı gücü ortaya çıkmıştır.

Şekil 7: Yazarlar Arası İşbirliğini Gösteren Ortak Yazar Ağları

1099

Şekil 7’te görselde A.Wilkinson, S.Tangirala, J.Duan, T.Dundon ve W.Wu en fazla bağlantısı olan yazarlar olarak görülmektedir. En çok atıf alan yazarlardan EW. Morrison, L.Van Dyne, E.Burris, J.Detert’in toplam bağlantı gücü en fazla olan yazarlar olmadığı görülmektedir. En çok atıf alan yazar sıralamasından sadece S.Tangirala toplam bağlantı gücü sıralamasında yer almaktadır. En çok yayını olan yazarlar (A.Wilkinson, S.Tangirala, J.Duan) aynı zamanda bağlantı gücü yüksek yazarlar arasındadır.

Tablo 2: Ortak Yazar Analizi

Yazar	Yayın Sayısı	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü
Wilkinson, Adrian	21	431	37
Tangirala, Subrahmaniam	21	1651	35
Duan, Jinyun	19	301	33
Dundon, Tony	12	298	26
Wu, Wen	11	174	24

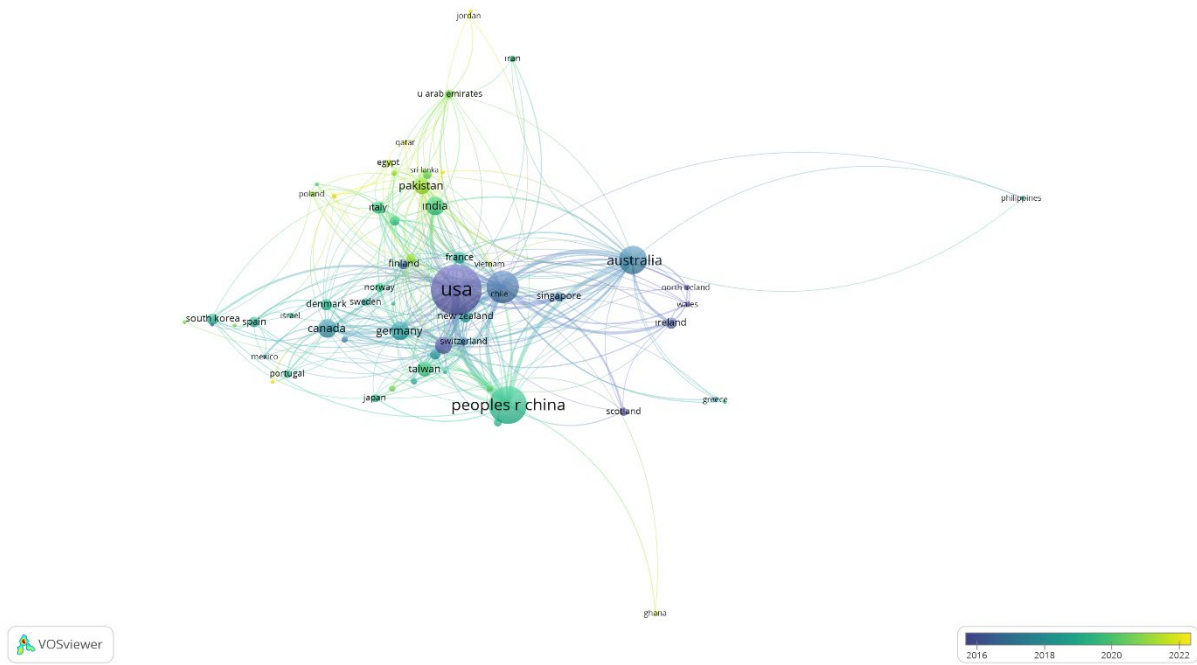
Tablo 2'ye göre Tangirala ve Wilkonson'un aynı sayıda makalesi bulunmaktadır. Ancak atıf sayılarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir.

Ülkelerin Ortak Yazar Analizi

Çalışan sesi çalışmalarına yönelik iş birliği yapan, bağlantısı olan ülkelerin ortak yazarları tespit etmek üzere ülkelerin ortak yazar analizi yapılmış ve harita oluşturulmuştur.

Ülkelerin ortak yazar analizinde 11 kümede ve 376 bağlantı ve 1034 bağlantı gücü ortaya çıkmış ve çalışan sesi yazını ile ilgili olarak yazarların en fazla ortak yayın yaptıkları ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Haritaya göre değerlendirme yapıldığında çalışan sesi yazınında 2016 yılında Amerika Birleşik Devletleri iş birliğinin merkezi durumundadır. 2017 yılında İngiltere ve Avustralya, 2019 yılında Çin iş birliği merkezi iken 2021 yılı sonrasında Pakistan'ın ön plana çıktığı görülmektedir.

Şekil 8: Ülkelerin Ortak Yazar Ağları

Türkiye'nin ülkeler ile ortak yazarlık ağı incelendiğinde Güney Kore, İspanya, Ekvador, Romanya, Özbekistan ile aynı kümede yer aldığı görülmektedir.

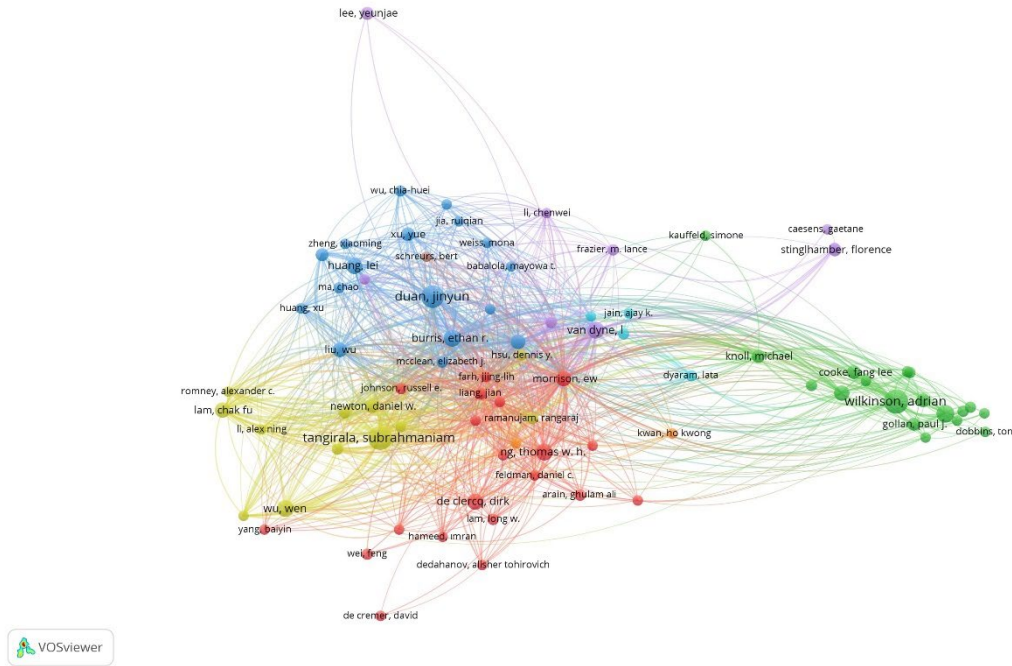
Tablo 3: Çalışan Sesi Yazınına İlişkin Ülkelerin Ortak Yazar Analizi

Ülke	Yayın Sayısı	Toplam Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü
Amerika Birleşik Devletleri	550	39005	302
İngiltere	223	6457	252
Çin	307	9574	217
Avustralya	177	4206	167
Hollanda	65	2855	75

Tablo 3'te çalışan sesi yazınına ilişkin Ülkelerin Ortak Yazar analizi yer almaktadır. Tabloda ortak yazar konusunda ilk 5 içerisinde bulunan ülkelere yer verilmiştir. Tabloya göre en fazla Amerika Birleşik Devletleri'nin yayın sayısı, toplam atıf sayısı ve ağ bağlanma gücü yer almaktadır. ABD'yi sırası ile İngiltere, Çin, Avustralya, Hollanda toplam bağlantı gücü açısından takip etmektedir. En çok atıf alan ülkeler aynı zamanda toplam bağlantı gücü en yüksek olan ülkeler arasında yer almaktadır.

Yazarların Atıf Analizi

Yazarlara göre atıf analizi sonuçları Şekil 7'de yer almaktadır. Buna göre ortak yazarların atıf analizinde 8 küme ve 1506 bağlantı ve 7133 bağlantı gücü ortaya çıkmıştır.

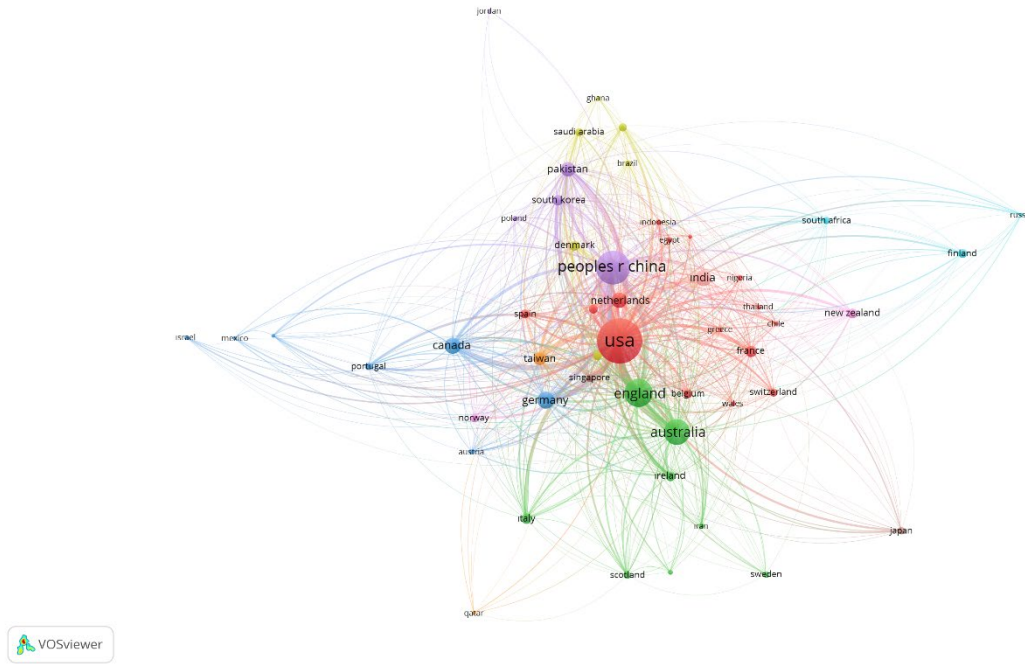
Şekil 9: Yazarların Atıf Ağları

Atıf analizi sonucunda en çok atıf alan yazarlar Morrison, Van Dyne, Burris'tir. Toplam bağlantı gücü açısından Morrison, Burris ve Tangirila sıralamada yer almaktadır. Van Dyne en çok atıf alan yazar olmaktadır ancak bağlantı gücü daha alt sıralarda yer almaktadır.

Tablo 4: Çalışan Sesi Yazımına İlişkin Yazarların Atıf Analizi

Yazar	Yayın Sayısı	Toplam Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü
Morrison, Ew	9	4131	1018
Burris, Ethan R.	11	2911	952
Tangirala, Subrahmaniam	21	1651	867
Detert, James R.	8	2883	796
Van Dyne, L	11	3713	638

Ülkelerin Atıf Analizi

Şekil 10: Ülkelerin Atıf Ağları

Yayınların ülkelerine göre aldıkları atıflara dair yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan haritada 10 küme, 731 bağlantı, 20395 toplam bağlantı gücü yer almaktadır. Ortak yazarlık analizi sonuçlarına benzer şekilde atıf analizinde en yüksek atıf alan yayınların olduğu ülke Amerika Birleşik

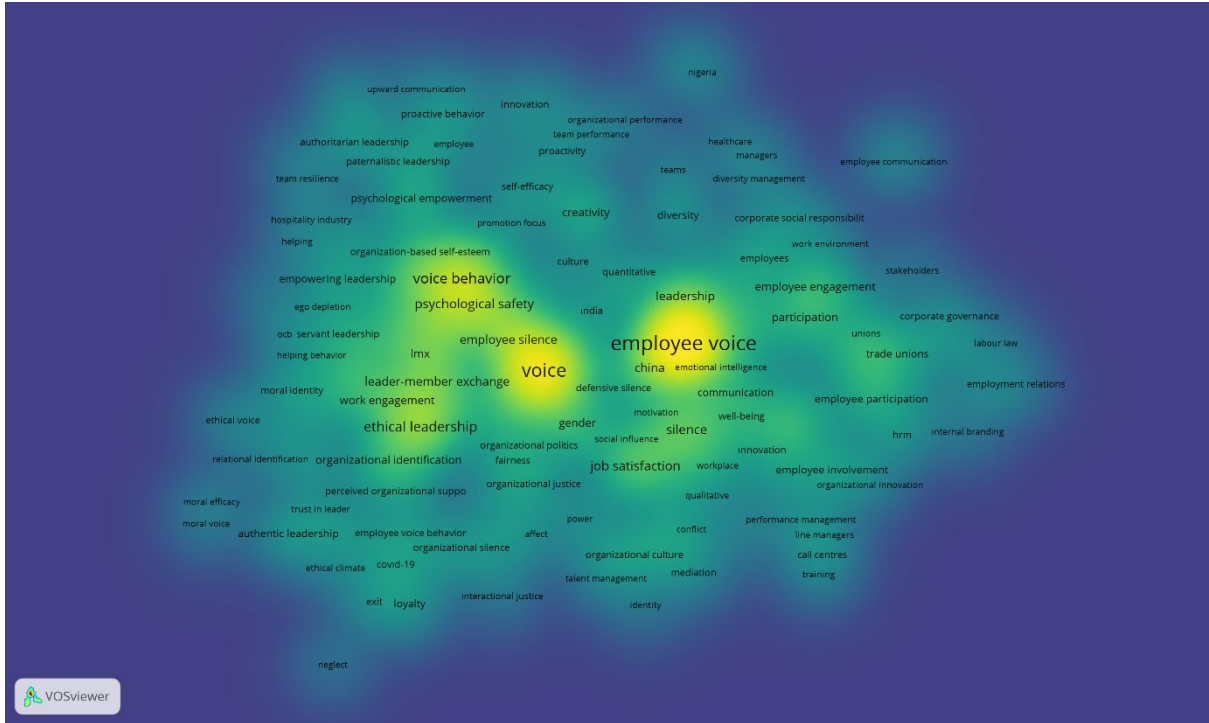
Devletleri, onu Çin ve İngiltere izlemektedir. Bu ülkeler yayın sayısı, toplam bağlantı gücü açısından da ilk sıralarda yer almaktadır.

Tablo 5: Çalışan Sesi Yazınına İlişkin Ülkelerin Atıf Analizi

Ülke	Yayın Sayısı	Toplam Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü
Amerika Birleşik Devletleri	550	39005	12106
Çin	307	9574	6537
İngiltere	223	6457	3130
Avustralya	177	4206	2631
Hindistan	75	1665	1730

Anahtar Sözcük Analizi

Ortak kelime analizi sonucunda çalışan sesi yazınında önde çıkan anahtar sözcüklerin employee voice, voice behavior, voice, silence and ethical leadership olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 11: En Sık Kullanılan Anahtar Kelime Ağları

Şekil 11'deki ağ haritasında 10 küme, 1543 bağlantı ve 2235 toplam bağlantı gücü ile VOSviewer programının kullanıldığı araştırmaların anahtar kelime bağlamında ağ haritası ortaya çıkmıştır. Çalışan sesi konusu ile ilgili makalelerde kullanılan anahtar sözcüklere göre; 227 tekrar ile

Employee Voice(çalışan sesi), 161 tekrar ile Voice (Ses), 67 tekrar ile Voice Behavior(ses davranışı), 64 tekrar ile ethical leadership(Etik Liderlik) ifadeleri ilk sıralarda yer almaktadır. Toplam bağlantı gücü açısından sıralamada employee voice, voice, ethical leadership, voice behavior yer almaktadır.

5. SONUÇ

Araştırma kapsamında yönetim ve işletme yazını ile ilgili olarak Web of Science veri tabanında 1981-2023 yılları arasında yer alan İngilizce dilinde yazılmış makaleler ele alınmıştır. Bu kapsamda 3634 çalışmaya erişilmiştir. Veriler VOSviewer 1.6.20 bibliyometrik haritalama programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bu kapsamda çalışan sesi ile ilgili olarak yayınların yıllara göre dağılımı incelenmiştir. 1981-2023 yılları arasında en çok çalışma 2022 yılında literatüre kazandırılmıştır. Yıllara göre atıf sayısı 2000 yılı sonrası artış göstermiş ve 2022 yılında en yüksek sayıya ulaşmıştır.

En çok atıf yapılan makaleler incelenmiştir. Van Dyne vd.(1998), Zhou vd.(2001) ve Detert vd.(2007),Morrison (2011) ve Van Dyne vd.(2003) en çok atıf alan makaleler arasındadır. Çalışan sesi ile ilgili en çok yayın Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşmiştir. Çalışan sesi ilgili 3456 yazar tarafından makale yayınlanmıştır. Yazarlar arasından en çok makalesi olan yazarlar S. Tangirala ve A.Wilkinson'dur. Bibliyometrik analizi kapsamında iş birliği olan ortak yazar ve atıf analizi, ülkelerin ortak yazar ve atıf analizi, ortak anahtar sözcük analizi yapılmış ve haritalar oluşturulmuştur. Tangirala, Wilkinson, Dundon ve Duan en fazla bağlantısı olan yazarlar olarak görülmektedir. Ülkelerin ortak yazar analizinde yazarların en çok ortak yayın yaptıkları ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir. Yazarların atıf analizi sonucunda en çok atıf alan yazarlar Burris, Tangirala, Detert, Morrison ve Duan gibi isimlerdir. Ülkelerin atıf analizi sonucu en yüksek atıf alan yayınların olduğu ülke Amerika Birleşik Devletleri, onu İngiltere ve Çin izlemektedir. Ortak sözcük analizi sonucunda anahtar kelimeler employee voice, voice behavior, voice and ethical leadership olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın sınırlılığı verilerin Web of Science veri tabanından alınmış olmasıdır. Gelecekteki çalışmalarda diğer veri tabanlarının kullanılması ile yeni çalışmaların literatüre kazandırılması önerilmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgular, çalışan sesi ile ilgili yapılabilecek çalışmalarda yazarların, makalelerin, dergilerin ve atıf yapılacak yazar ve makalelerin daha belirgin olmasını sağlanacaktır. İşletme ve yönetim alanında çalışan sesi makaleleri ile ilgili yapılan analizler ile alanda hangi konuların daha yoğun olarak çalışıldığı tespit edilmiş olup, çalışma yapacak araştırmacılara literatür konusunda ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

- Detert, J. R., & Burris, E. R. (2007). Leadership behavior and employee voice: is the door really open?. *Academy of Management Journal*, 50(4), 869-884.
- Farrell, D.(1983). Exit, voice, loyalty and neglect as responses to job dissatisfaction: a multidimensional scaling study. *Academy of Management Journal*, 26.4, s.596-607.
- Göktaş Kulualp, H. (2016). Çalışan sesliliği ile bazı kişisel ve örgütsel özellikler arasındaki ilişkinin belirlenmesi: öğretim elemanları üzerine bir araştırma. *Ege Academic Review*, 16(4), 745-761.
- Hirschman, Albert O.(1970). Exit, voice and loyalty. Cambridge, Massachusetts and London, Harvard University Press, s. 30-43.
- Lawani, S. M. (1981). Bibliometrics: its theoretical foundations, methods and applications. *Libri*, 31(1), 294-315.
- LePine, J. A., & Van Dyne, L. (1998). Predicting voice behaviour in work groups. *Journal of Applied Psychology*, 83.
- Krauskopf, E. (2018). A bibliometric analysis of the journal of infection and public health: 2008–2016. *Journal Of Infection And Public Health*, 11(2), 224-229.
- Maynes, T. D., & Podsakoff, P. M. (2014). Speaking more broadly: an examination of the nature, antecedents, and consequences of an expanded set of employee voice behaviors. *Journal of Applied Psychology*, 99(1), 87.
- Morrison, E. W., Kamdar, D, (2011). Speaking up in groups: a cross-level study of group voice climate and voice. *Journal of Applied Psychology*, Vol. 96, No. 1, s. 183-191.
- Okuba, Y. (1997). Bibliometric indicators and analysis of research systems: methods and examples. *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*, 1997/01, OECD Publishing.
- Spencer, Daniel G.(1986). Employee voice and employee retention. *Academy of Management Journal*, Vol 29, No.3, pp. 488-502.
- Tangirala, S., Ramanujam, R.(2008). Exploring nonlinearity in employee voice: the effects of personal control and organizational identification. *Academy of Management Journal*, Vol. 51, No. 6, s. 1189-1203.
- <https://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi 15.01.2024).
- Ulu, S. & Akdağ, M. (2015). Yayınlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili: selçuk dergisi örneği. *Selçuk İletişim*, 9(1), 5-21.
- Van Dyne, L., Ang, S., Botero, I.C.(2003). Conceptualizing employee silence and employee voice as multidimensional constructs. *Journal of Management Studies*, 240:6, s. 1359-1392.